

לאחר שעסקנו באריכות בדיני הבאת גט מחוץ לארץ לא"י. הגט צריך להיות כתוב לשמה, כלומר לשם האיש והאשה שמתגרשים. הגמרא מביאה מעשה בנידון (שם ה:):

בר הדיא בעי לאתויי גיטא, אתא לקמיה דרבי אחי דהוה ממונה אגיטי, א"ל: צריך אתה לעמוד על כל אות ואות. אתא לקמיה דרבי אמי ור' אסי, אמרי ליה: לא צריכת, וכי תימא אעביד לחומרא, נמצא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים.

מעשה בבר הדיא שרצה להיות שליח להבאת גט. ע"כ בא לאדם המומחה בטיב גיטין ששמו 'רבי אחי'. אמר רבי אחי לבר הדיא, צריך אתה לעמוד ולראות את כתיבת כל הגט- אות אות. וכשבא בר הדיא לרבי אמי ור' אסי, אמרו לו שאין צורך לראות כל אות ואות בכתיבת הגט. ואין לעשות זאת לחומרא, משום שהדבר יוציא לעז על הגיטין הראשונים. שהם לא נכתבו שהשליח ראה כל אות ואות, וכך מובא בהמשך הגמרא (שם):

רבה בר בר חנה אייתי גיטא, פלגא איכתב קמיה ופלגא לא איכתב קמיה, אתא לקמיה דרבי אלעזר, אמר ליה: אפילו לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה, שוב אינו צריך. רב אשי אמר: אפי' קן קולמוסא וקן מגילתא.

כלומר, אין צורך לראות את כל הכתיבה, וגם מה שראה השליח חצי, הגט כשר. ומרחיבה הגמרא אפילו ראה שורה אחת, ואפילו שמע השליח את קול תיקון הקולמוס או הקלף- הגט כשר. וכך פסק הרמב"ם (גירושין פ"ז הי"ב):

נכתב מקצת הגט בפניו ונחתם כולו בפניו, אם מקצתו הראשון הוא הרי זה אומר בפני נכתב ובפני נחתם אפילו לא נכתב בו אלא שיטה אחת בפניו ואפילו שמע קול הקולמוס כותב וחתמו העדים בפניו הרי זה אומר בפני נכתב ובפני נחתם, וכן אם יצא הסופר לשוק וחזר והשלים את הגט אינו חושש שמא אחר מצאו ואמר לו ולשם איש אחר כתבו אלא אומר בפני נכתב ובפני נחתם.

בר הדיא בא לפני המומחה 'רבי אחי' מדוע החמיר עליו לראות כל אות ואות? ועוד, מדוע חז"ל הרחיבו כ"כ את היריעה ביחס לידיעת השליח בכתיבת הגט?

נראה לענ"ד שבביאור רבינו בחיי על התורה נוכל לנסות לעיין בהוראתו של רבי אחי (דברים כד,א):

ואם תשכיל בענין הגט הנקרא "ספר" תמצא כי חייבה חכמת התורה לגרש האיש את אשתו בספר, לפי שהקב"ה ברא עולמו בכ"ב אותיות מעלה ומטה וזווג האותיות ושקלן והמירן וצרפן וצר בהן את כל העולם ואת כל היצור ואת כל הדבור, ואין שקול אלא על ידי זווג, ועל ידי שקול האותיות שקל הקדוש ברוך הוא את הנבראים כלם, זה ראוי להיותו בן זווג של זה, וכיצד יהיו הנמצאין כלן זה לעומת זה בין בעליונים בין בתחתונים בין בנפשות בין בגופות, וכמו שדרשו רז"ל: (סוטה ב א) בת פלוני לפלוני, ואפילו מעבר לים. וכיון שהיה חבור הנבראים וזווג ע"י אותיות, לכך צותה תורה שיהיה הפרדה באותיות להודיע ולפרסם שעקר הזווג והחבור מימי קדם בבריאת העולם באותיות היה.

ה' יתברך ברא עולם ע"י זיווג של אותיות, ובהם נכללים גם הזיווג של כל אדם ואדם. וכמו שהזיווג נעשה ע"י אותיות שנבראו בהם שמיים וארץ, כך גם הפרדה תהיה באותיות. ושאדם רואה את כתיבת הגט באותיות הוא יודע שעקר הזיווג בבריאת העולם היה ע"י אותיות.

אולי 'רבי אחי' סבר שיש להקפיד על כתיבת כל אות ואות לשמה, לא מפני חשש פסול הגט- שהרי פסול בכתיבת הגט הוא רחוק מאוד. אלא הורה לבר הדיא חומרא (שכך מכנים זאת חכמים) שיש לדקדק בכל אות ואות, כי זה מהות כתיבת הגט דווקא. האותיות הם אותיות הבניין, ע"כ יש כאן בניין שנבנה, ולכן יש לפקח על כל אות ואות שנכתב בגט (נראה לענ"ד שההוראה נתנה דווקא לבר הדיא ששמו מעיד עליו כפותר ומפרש, ע"כ רבי אחי רצה לומר לו דווקא להחמיר בזאת למרות שאין הגיטין הראשונים כך).

אמנם אומרים חכמים שאין צורך בדקדוק בכל מילה ומילה, אלא מספיק שיהיה השליח נוכח בחלק מהכתיבה. סגולת האותיות פועלות גם אם אין עמידה של השליח בכל אות ואות, אפילו רק שמיעת קול הקולמוס מנכיחה את הכוח שיש לאותיות לפעול.

מתוך כך חז"ל אסרו את החומרא של עמידה על כל אות ואות, מפני שלא יצא לעז על ישראל קדושים. משום שקדושת האותיות פועלת גם ללא כוונה מדוקדקת של כל אות ואות בכתיבת הגט.